

Provincie Groningen
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

Betreft: zienswijze ontwerp provinciaal inpassingsplan Oostpolder

Ons kenmerk: BH-24-02

Groningen 31 januari 2024

Geacht college,

Als natuurorganisaties – Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten, Natuur- en Milieufederatie Groningen en de Waddenvereniging - zijn wij nauw betrokken bij natuur van het Waddengebied. Via deze brief geven wij onze zienswijze op het ontwerp provinciaal inpassingsplan Oostpolder met bijbehorende stukken.

Ons verzoek is om de ontvangst van deze zienswijze (schriftelijk of per e-mail) te bevestigen en een termijn van 2 weken te verlenen om onze zienswijze op nog eventueel aan te vullen.

Ruimtelijke impact en keuzes

Wij begrijpen dat er behoefte is aan de ontwikkeling van een nieuwe industrieterrein om ruimte te bieden aan grootschalige bedrijven die elders niet of nauwelijks inpasbaar zijn. De haven- en industrieterreinen langs de Eems-Dollard kunnen daarvoor mogelijkheden bieden. Het toekennen van een grote rol aan deze havens in de waterstofeconomie biedt kansen voor zowel werkgelegenheid als duurzaamheid. Waterstof kan in de toekomst een belangrijke rol vervullen bij de noodzakelijke energietransitie. Ook het richten op de batterijen-industrie sluit aan bij deze ambitie. Om juist deze sectoren ook langdurig ruimte te kunnen bieden is het belangrijk om bedrijfsactiviteiten die hier niet bij passen te weren. Dit vraagt om een strakke planologische regeling en ook om een fasering van de inrichting.

Natuur en landschap staan in het Eems-Dollardgebied al onder druk door de huidige industrie- en haventerreinen en door zowel de bestaande als geplande nieuwe windparken, zoals in de Emmapolder. Neem ook verantwoordelijkheid voor het beperken van bestaande hinder (licht en geluid) die hiermee gepaard gaat. De aanleg van een fors industrieterrein in de nabijheid van de waddenkust heeft extra negatieve effecten op de natuurwaarden en het unieke (weidse) waddenlandschap. Naast de ruimtelijke uitstraling van de nieuwe gebouwen zal met name geluid en ook verlichting invloed hebben op de stilte en duisternis van het gebied. Het is noodzakelijk dat de bescherming van deze waarden aan de voorkant volwaardig wordt meegenomen, juridisch wordt geborgd en bij de inrichting van het terrein terugkomt.

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Bij de Natuur en Milieufederatie Groningen is een vijftigtal natuur-, milieu- en landschapsorganisaties aangesloten.

Ecologie en Economie in Balans

De Oostpolder is gelegen in de Eemsdelta, waarvoor de Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl nog van toepassing is. Voor dit gebied zijn in het nabije verleden afspraken gemaakt tussen overheden, bedrijven en natuurorganisaties. Zo is in 2012 door de partijen de “Intentieverklaring Economie & Ecologie ondertekend. In die verklaring hebben de partijen onder andere aangegeven te streven naar “een evenwichtige ontwikkeling van het gebied, door onderlinge samenwerking en het benutten van kansen”. De intentie is uitgesproken de volgende doelen te realiseren:

- meer groei van de economische activiteiten, waarbij duurzaamheid zo optimaal mogelijk wordt doorgevoerd;
- een beter ecologisch systeem van het Eems-Dollard estuarium;
- een hogere kwaliteit van het milieu en de leefomgeving;
- een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor bedrijven

Ook hebben partijen vastgelegd dat zij zich maximaal inspinnen om te komen tot een ecologische verbetering van het Eems-Dollard estuarium. In vervolg op deze afspraken is het Programma Eems-Dollard 2050 opgetuigd. In dat kader worden projecten uitgevoerd die bijdragen aan de ecologische kwaliteit van de Eems-Dollard. Wij zijn positief over het feit dat de E&E afspraken onlangs opnieuw zijn bekrachtigd.

De aanleg van een nieuw industrieterrein van deze grote omvang maakt daarom uit een oogpunt van een “evenwichtige ontwikkeling van het gebied” het noodzakelijk in te zetten op een verdergaande verbetering van de ecologische kwaliteit van het Eems-Dollard estuarium, bovenop de huidige plannen. Wij vragen u:

- De ontwikkeling van een grootschalig industrieterrein als de Oostpolder kan alleen als gelijktijdig ook een vergelijkbare investering wordt gedaan in de natuur van het Eems-Dollard estuarium.

Water en bodem sturend

Bij het ontwerp PIP is een waterstructuurplan opgenomen. In dit document wordt ook beschreven hoe er in het plangebied rekening wordt gehouden met het principe ‘water en bodem sturend’¹. De groen-blaauwe zones zijn in belangrijke mate bepalend voor de uitwerking van het principe ‘water en bodem sturend’. In de eerste plaats is het logisch dat deze zones plek bieden aan het klimaatbestendig maken van het plangebied. Het is wenselijk om ook voorwaarden te stellen aan de inrichting van de bedrijfspercelen op dit aspect. Nu wordt uitgegaan van maximaal 100% verharding op de bedrijfspercelen. Het is niet nodig en ook niet wenselijk om zoveel verharding toe te staan. Infiltratie van zoet water draagt ook bij aan het verminderen van het verziltingsproblematiek verder landinwaarts. Het stimuleren van een groene invulling van bedrijfspercelen is dan ook van grote meerwaarde

De kansen voor systeemherstel worden in het plangebied niet volledig benut. De oplossing blijft beperkt tot de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verdwijnen van landbouw. Daadwerkelijk systeemherstel zet in op een hoger (grond)waterpeil en (op termijn) een meer natuurlijke afwatering en overgang tussen zoet en zout. Dit laatste betekent ook het benutten

¹ Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening, 25-11-2022

van kansen voor meer zilte natuur, dus niet of minder tegen het systeem inwerken zoals nu wel gebeurt in droge periodes. Bij de herinrichting van de Grootte Tjariet liggen goede kansen voor systeemherstel (zie 'Groen-blaue zones'). Wij vragen u:

- Stel grenzen aan het bebouwd oppervlak (inclusief erfverharding) en biedt via het beeldkwaliteitsplan ook mogelijkheden voor een bepaald type (open) verharding.
- Zet in op een hoger (grond)waterpeil en op (op termijn) een meer natuurlijke afwatering.

Waterkwaliteit

In lijn met onze eerdere reactie (op het voorontwerp PIP) vragen wij om strenge voorwaarden te stellen aan lozingen op het watersysteem. In het plan is het nog onduidelijk of aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Waddenzee als Natura 2000-gebied wordt uitgesloten. In het commentaar op onze inspraakreactie wordt aangegeven dat dit aspect als onderdeel van het Project-MER wordt uitgezocht. Uit het MER-rapport blijkt dat de waterkwaliteit in het Eems-Dollardgebied nog niet 'in een goede ecologische toestand' verkeerd zoals bedoeld wordt in de Kaderrichtlijn water en het Besluit kwaliteit leefomgeving. Daarbij speelt dat tal van (lozings)vergunningen verouderd zijn en wachten op actualisatie. Daardoor kunnen vergunningen normen bevatten die afwijken van de KRW-normen. Verder bestaan er nog veel niet genormeerde stoffen en passen tenslotte bedrijven passen niet altijd de laatste 'BBT' toe. Deze aandachtspunten maken dat er regels nodig zijn om (ongewenste) nieuwe lozingen van toekomstige bedrijven te voorkomen.

Zoetwaterbeschikbaarheid

In lijn met onze eerdere reactie (op het voorontwerp PIP en de ontwerp structuurvisie) vragen wij in het plan rekening te houden met de (zoet)waterbeschikbaarheid in de toekomst. De vanzelfsprekende beschikbaarheid van (zoet)water staat onder druk. Een groot deel van Groningen is in de zomer afhankelijk van aanvoer vanuit het IJsselmeer. De toevoer naar de Waddenzee is dan vaak minimaal, wat nu al een probleem is. Dit terwijl er ook nog een herstelopgave ligt voor grootschalige brakwatergebieden, waarvoor voldoende en continue aanvoer van zoet water nodig is. Ook andere natuurgebieden hebben last van droogte in de zomer. Het waterverbruik stijgt nog steeds en met het aantrekken van nieuwe bedrijven (met een grote watervraag) kan dit tot problemen leiden – nu, en in de toekomst nog meer. De beschikbaarheid van voldoende schoon water in het IJsselmeer komt op langere termijn ook onder druk te staan. Hergebruik van bedrijfswater en het benutten van de industriewaterleiding vanuit Garmerwolde is een goede basis, maar het is belangrijk dat bedrijven daarnaast zoveel mogelijk hun eigen watervoorziening kunnen treffen. Het is noodzakelijk dat voor alle functies nu en ook in de toekomst voldoende water beschikbaar is. Wat dit voor de toekomstige gebruikers van de Oostpolder gaat betekenen is nog niet duidelijk. Mede omdat de (toekomstige) watervraag nog niet bekend is en hoe deze vraag kan worden opgevangen.

Bedrijven moeten er dus nu al rekening mee houden dat er in de toekomst periodiek geen zoetwateraanvoer is. Dit hoort bij de vergunning-beoordeling te worden meegenomen. Dat kan echter alleen als het bestemmingsplan daarvoor het kader biedt, door hiervoor regels op te nemen in het plan. De milieuwetgeving biedt nu geen basis om vergunningen te weigeren

wegens niet beschikbaar zijn van voldoende water en biedt ook geen basis om vooruit te lopen op toekomstige ontwikkelingen ten gevolge van klimaatverandering.

Uit het commentaar op onze eerdere reacties maken wij op dat de provincie samen met de waterschap en het waterbedrijf het zoetwatervraagstuk serieus neemt, ook gelet op de 'taskforce zoetwaterbeschikbaarheid' die is opgezet en landelijke afspraken die van toepassing zijn (zoals de verdringingsreeks). Ondanks deze aanpak wordt volgens ons teveel verantwoordelijkheid bij de bedrijven zelf neergelegd en is er meer sturing aan de voorkant mogelijk. Het PIP legt straks wel de kaders vast voor nieuwe bedrijven die een investering aangaan voor de komende decennia. Het is lastiger om na vestiging nog nadere voorwaarden te stellen of oplossingen te zoeken voor problemen die zich dan aandienen ten aanzien van de waterbeschikbaarheid. Wij vragen u:

- Sta geen (nieuwe) bedrijven toe die niet zelf kunnen voorzien in of substantieel kunnen bijdragen aan hun energie- en waterbehoefte. Een uitzondering geldt alleen als aangetoond wordt dat de bestaande water- en energievoorziening in het gebied duurzaam in de benodigde vraag kan voorzien, zonder dat de watervoorziening voor andere functies hierdoor (extra) onder druk komt te staan.
- Maak een inschatting van hoeveel water er naar verwachting beschikbaar gaat zijn voor Oostpolder/Eemshaven en hoe dit mogelijk is de toekomst minder wordt.
- Leg in het PIP vast dat er in vergunningen niet meer dan deze hoeveelheid water vergund mag worden en dat ook in de vergunningen een aflopende hoeveelheid water opgenomen moet worden, tenzij zeker is dat er ook in de toekomst voldoende water zal zijn.
- Werk de inschatting elke vijf jaar bij en leg in de vergunningen vast dat ook de vergunde hoeveelheid water aangepast kan worden op nieuwe inzichten over de waterbeschikbaarheid.

Datacenters

De regels bieden ondanks de aangenomen motie² in Provinciale Staten nog steeds vestigingsmogelijkheden voor nieuwe (hyperscale) datacenters. Beperk in lijn met deze motie de vestiging van datacenters in het plangebied. Google heeft nog uitbreidingsruimte op het bestaande bedrijventerrein Eemshaven-Zuidoost. De motie toont aan dat het draagvlak voor (hyperscale) datacenters in de regio onvoldoende is. Daarnaast zijn er argumenten op terrein van energie- en waterverbruik (hoog) samen met de beperkte werkgelegenheid voldoende om vestiging van deze bedrijven hier niet mogelijk te maken. In de toekomst komt de zoetwaterbeschikbaarheid onder druk te staan. Het is van belang om bij de vestiging van bedrijven de komende jaren hier al rekening mee te houden. Het gebruik van zeewater is een mogelijk alternatief maar dit gepaard met een mogelijke impact op de natuur en een hoog energieverbruik. Duurzame energie die ook nodig is voor (bestaande) bedrijven en inwoners. Het nu niet opnemen van deze mogelijkheid is meer in lijn met enerzijds de motie en anderzijds het toch al alleen onder voorwaarden toestaan van deze bedrijvigheid dan het vooralsnog laten staan van deze ruimte in het PIP.

² M72 'Geen plaats voor hyperscale datacenters in de Oostpolder' 8-11-2023

Groen-blauwe zones

Ambities

Het inrichten van een groen-blauwestructuur is vanaf de start een belangrijk onderdeel van het project Oostpolder. Als uitgangssituatie is daarbij 200 hectare 'groen-blauw' tegenover 400 hectare bedrijventerrein genoemd. Dit is een ambitieus vertrekpunt. In het ontwerpplan staat deze verhouding onder druk omdat kabels en leidingen en weginfrastructuur ook een plek moeten krijgen binnen de groen-blauwe structuur. Het is belangrijk dat naast de inpassing van deze infrastructuur de ecologische kwaliteit van de groen- en waterstructuur geborgd wordt. De aanleg van kabels en leidingen moet de ontwikkelende biodiversiteit zo min mogelijk verstoren. Een goede aansluiting van de nieuw te ontwikkelen groen-blauwe structuur op het al bestaande groen-blauwe netwerk, in een ook buiten het plangebied, is een randvoorwaarde.

In het PIP worden de contouren van de 'groen-blauwe zones' vastgelegd, via de bestemmingen 'Groen' en 'Water'. Het is nog onduidelijk hoe de inrichting en het beheer van deze zones wordt ingevuld. In de 'Landschapsvisie Oostpolder' wordt een bepaald ambitieniveau voorgesteld. Er wordt als vraag gesteld: *Op welke wijze kunnen bij de voorgenomen innovatieve en bedrijfsmatige invulling van Oostpolder de landschappelijke en ecologische potenties van het gebied nu en in de toekomst maximaal worden benut en uitmonden in een sterk casco voor het gebied?* Het antwoord hierop is nu nog niet helder. Daarnaast wordt voor de groene (buffer)zone tussen het bedrijventerrein en de zuidelijke dijk een groene inrichting voorzien met een 'sterke ecologische meerwaarde'. Dit ambitieniveau vraagt om heldere ecologische doelen en beheer dat hierbij aansluit. In het (ontwerp) PIP is hier ook nog weinig over terug te vinden. Wij vragen u:

- Stel duidelijke natuurdoelen voor inrichting en beheer van de groen-blauwezones.

Inrichting Groote Tjariet

Het is belangrijk bij het toedelen van functies in het gebied rondom de Tjariet rekening te houden met het kunnen realiseren van een robuuste ecologische (zouet-zout) verbinding met de Waddenzee in de toekomst. In de vertaling van de Landschapsvisie (als onderdeel van de structuurvisie) lijkt de zone langs de Tjariet aan de kant waar ruimte wordt gereserveerd voor een hoogspanningsstation van TenneT smaller geworden. Door nu voldoende ruimte te reserveren wordt voorkomen dat deze ontwikkeling bij voorbaat wordt geblokkeerd. In het antwoord op onze vooroverlegreactie over dit punt is aangegeven dat de Groote Tjariet een eigen robuuste groenstructuur krijgt, die voldoende 'toekomstvast' is. Leg dit goed vast in het plan en stel duidelijke natuurdoelen vast voor dit gebied. In de landschapsvisie Oostpolder staat ook dat 'aan beide zijden van de Groote Tjariet' een brede bebouwingsvrije zone wordt opgenomen. Aan de westzijde van de waterloop wordt uitgegaan van een zone die varieert tussen 50 en 100 meter. De zone aan de oostzijde van de Groote Tjariet is met maximaal 30 meter een stuk smaller en te mager om te spreken over een 'sterk casco' zoals in de landschapsvisie wordt voorgesteld. Een verbreding is gewenst. Wij vragen u:

- Verbreed de groenzone aan de oostzijde van de Groote Tjariet tot minimaal 50 meter;

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Bij de Natuur en Milieufederatie Groningen is een vijftigtal natuur-, milieu- en landschapsorganisaties aangesloten.

- Neem naast een reserveringzones voor kabels en leidingen ook een reserveringzone 'water' voor een toekomstige 'zoet-zout verbinding' op. Een dergelijke zone kan het inrichten van een zoet-zoutovergang tussen Waddenzee en achterland (via de Grote Tjariet) op termijn borgen.

Situering groen-blauwe zones

Het is een goed uitgangspunt dat de 'noord-zuid' georiënteerde groen-blauwe zones grotendeels aansluiten bij bestaande watergangen of wegen. Zorg er wel voor dat zichtlijnen door het gebied behouden blijven. Delen van deze groenzones zijn nu te smal om deze zichtrelatie te behouden. In het plangebied ten westen van de N46 is de groen-blauwe zone (noord-zuid) nu gekoppeld aan een hoofdwatgang. Het is logischer om deze groenzone te koppelen aan de Kees Wiersumsweg in combinatie met een verlegde watgang. Hierdoor blijft het doorzicht, via de dijkcoupure vanaf aan de zuidzijde van de polder, behouden. Daarnaast is er door deze verschuiving een evenwichtigere verdeling van kavels mogelijk.

Leefbaarheid omgeving

In lijn met het voorgaande onderwerp is het belangrijk dat de groen-blauwe (buffer)zone aan de zuidkant een robuuste afscherming biedt voor Oudeschip en omgeving. Om in de eerste plaats ook minimaal te voldoen aan een geluidsniveau (maximaal 65 dB), zoals dat in de Structuurvisie Delfzijl-Eemsmond is vastgelegd. In lijn met onze eerdere zienswijze op de structuurvisie maken wij ons zorgen over de te verwachten cumulatieve geluidsbelasting van veel woningen. Voor een groot aantal woningen is het nodig een hogere geluidswaarde vast te stellen (zoals nu wordt uitgevoerd) waarbij voor een deel van de woningen de grenswaarde (65 dB) bijna wordt gehaald. In het MER-rapport wordt dit effect beoordeeld als 'sterk negatief'. De leefbaarheid komt hiermee ook onder druk te staan. Zorg dan ook voor een eerlijke vangnetregeling voor de bewoners die willen vertrekken. Dit betekent ook een aanbod dat minimaal aansluit bij de getaxeerde marktwaarde van de woning. De huidige vangnetregeling voldoet hier niet aan. Naast dit negatieve effect op de leefbaarheid is er volgens ons nog geen sprake van een "evenwichtige ontwikkeling" van het gebied. Met deze bufferzone wordt immers niet primair ingezet op verbetering van de ecologische kwaliteit van het estuarium. Met de huidige inrichtingsvariant wordt de groene ruimte 'een speelbal' en staat de leefbaarheid in Oudeschip verder onder druk. Het areaal bedrijventerrein lijkt leidend waarbij concessies worden gedaan aan de breedte van de groen-blauwe zones. Een bredere bufferzone richting Oudeschip betekent nu een hogere bouwdichtheid aan de noordzijde en langs de Tjariet. Het is nodig om voor beide groene ruimtes voldoende ruimte in het plan te reserveren. Wij vragen u:

- Ontwikkel de groene bufferzone in samenspraak met de omwonenden, geef hen meer zeggenschap over de invulling.
- Biedt bewoners die willen vertrekken een eerlijke vangnetregeling.

Stedenbouw en natuurinclusief bouwen

Bij het PIP is een stedenbouwkundig kader als bijlage opgenomen waarin de bouwhoogtes en maatvoering zijn aangegeven. Om het industrieterrein zorgvuldig in te passen, wordt per kavel een oplopende bouwhoogte en -percentage gehanteerd. Dit is een uitwerking van de Landschapsvisie waarin een mogelijke zonering is opgenomen. De zonering is bedoeld om een goede geleidelijk overgang te maken tussen het landelijk gebied inclusief dorp Oudeschip en de

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Bij de Natuur en Milieufederatie Groningen is een vijftigtal natuur-, milieu- en landschapsorganisaties aangesloten.

bestaande Eemshaven. De zonering die nu is opgenomen in het stedenbouwkundig kader en daarmee gekoppeld aan het PIP sluit hier niet bij aan. Het grootste deel van het plangebied biedt namelijk de maximale bouwhoogte van 35 meter. Slechts 2 kleine schillen laten een overgang zien (van 15 en 25 meter) tussen het landelijk gebied en het bedrijventerrein met grote bouwvolumes. De bouwhoogte van 35 meter is weliswaar lager dan de hoogte die in de Eemshaven is toegestaan (50 meter) maar nog steeds fors. Met name omdat op 80% van de bouwvlakken in de Oostpolder deze bouwhoogte bij recht wordt toegestaan. Voor een betere inpassing en een verkleining van de ruimtelijke impact van de bebouwing op de omgeving is het noodzakelijk de bouwhoogte bij recht naar beneden bij te stellen (25 meter) en een hogere bouwhoogte alleen via een afwijking onder voorwaarden mogelijk te maken.

De ambities op het terrein van natuurinclusief bouwen uit het eerder vastgestelde Ruimtelijk Kwaliteitskader zijn nog niet geheel verwerkt in het ontwerpplan. Het is goed dat er een landschappelijk inrichtingsplan als voorwaarde wordt gesteld aan de activiteit bouwen. De uitwerking vindt plaats op basis van het beeldkwaliteitsplan dat nog wordt opgesteld. Helaas ontbreekt dit plan in deze fase van de procedure. Het is nu nog niet mogelijk om te beoordelen op basis van welke criteria straks meegewerkt wordt. Dit doet afbreuk aan een zorgvuldig planproces. Neem ook regels voor 'natuurinclusief bouwen' op in het beeldkwaliteitsplan. De voorwaardelijke verplichting voor bouwen (artikel 3.2.4) die is opgenomen in de planregels is een goed ankerpunt in de regels om aan te vullen met voorwaarden over klimaat adaptief en natuurinclusief bouwen. Het versterken van de biodiversiteit kan daarbij goed samengaan met beeldkwaliteit en maakt ook onderdeel uit van 'omgevingskwaliteit'. Wij vragen u:

- Beperk de bouwhoogte in een groot deel van het plangebied (tot 25 meter en sta de maximale hoogte van 35 meter alleen onder voorwaarden (via een afwijking) toe.
- Neem regels voor natuurinclusief en klimaat adaptief bouwen op in het beeldkwaliteitsplan.

Licht

In onze reactie op het voorontwerp hebben wij u verzocht om voor te schrijven dat indirecte lichtuitstraling uit het Oostpolder-gebied geen bijdrage levert aan het lichtniveau in de Waddenzee (inclusief kwelders). In uw reactie geeft u aan dat er een aantal mogelijke mitigerende maatregelen genoemd worden tegen lichtuitstraling en lichthinder. Onduidelijk blijft of u deze maatregelen gaat toepassen. Wij vragen u:

- Schrijf voor dat indirecte lichtuitstraling uit het Oostpolder-gebied geen bijdrage levert aan het lichtniveau in de Waddenzee (inclusief kwelders).

Ecologische Plus

In het voortraject hebben wij ook gepleit voor het maken van afspraken over een 'ecologische plus' (als onderdeel van Ecologie en Economie in Balans). Bij de beantwoording van onze reactie op de structuurvisie is aangegeven dat deze afspraken buiten de gebiedsontwikkeling Oostpolder vallen en eventueel verkend kunnen worden binnen het programma 'Eemshaven +'. Inmiddels hebben wij op uitnodiging de gemeente Het Hogeland hierover een oriënterend gesprek gevoerd. Dit is een mooie eerste stap en het programma biedt goede kansen voor onze ideeën. Los van dit programma blijft voor ons een evenwichtige ontwikkeling van het gebied

een uitgangspunt en verwachten wij ook een inspanning van het bevoegd gezag vanwege deze nieuwe grote bedrijfsoverstijgende economische activiteiten in het Eems-Dollard gebied. Wij vinden het belangrijk om hier tijdig het gesprek over te voeren en afspraken te maken (en niet na afronding procedure).

UNESCO Werelderfgoed

Het plangebied grenst niet rechtstreeks aan de Waddenzee maar ligt wel op zeer korte afstand (< 1 kilometer) van dit UNESCO Werelderfgoed. De Outstanding Universal Value (OUV) van dit gebied moet goed beschermd worden door de Nederlandse staat. De Waddenacademie heeft in opdracht van het Ministerie van LNV uitgewerkt wat er precies moet gebeuren en of het voldoende is om alleen te toetsen aan het N2000-beschermingsregime (Memo Toetsing van activiteiten aan de uitzonderlijke universele waarde (Outstanding Universal Value) van de Waddenzee als Werelderfgoed, Waddenacademie, 2024). Duidelijk is dat het werelderfgoedverdrag vraagt om een eigen toetsing en dat hier deels ook aan andere waarden getoetst moet worden dan bij het N2000-regime. Onduidelijk is of en zo ja, waar en hoe, dit gebeurd is voor het project Oostpolder. Wij vragen u:

- Aan te geven wat de effecten zijn van het project Oostpolder op de OUV van Werelderfgoed Waddenzee.
- Te toetsen of deze effecten volgens het Werelderfgoedverdrag toegestaan kunnen worden.

Andere internationale verdragen

In 'De Europees- en Internationaalrechtelijke status van de Waddenzee' (Waddenacademie, 2023) wordt geconstateerd dat de naleving door Nederland van diverse internationale verdragen gebrekkig is. Uit de vele zaken die in dit rapport genoemd worden en mogelijk gecheckt moeten worden op relevantie voor het onderhavige project, vragen we specifiek aandacht voor twee verdragen die (mede) gaan over landschapsbescherming.

Ten eerste is dat het regime van het Biodiversiteitsverdrag, waarover de Waddenacademie met betrekking tot de ecosysteembenadering schrijft (p. 51): 'Juist in het kader van het benadrukken van die ondeelbare samenhang zit het verschil met de gebiedsaanwijzingen van de Waddenzee onder de Vogel- en Habitatrichtlijn, omdat ook soorten en kenmerken die niet onder de bescherming van instandhoudingsdoelstellingen vallen in het kader van de ecosysteembenadering moeten worden beschermd. Denk naast niet kwalificerende (vogel)soorten, bijvoorbeeld aan kenmerken als stilte, ongereptheid en duisternis en de samenhang binnen het systeem van landschappelijke, chemische en biologische componenten.'

Het Biodiversiteitsverdrag schrijft in artikel 14 het opstellen van effectbeoordelingen voor om nadelige gevolgen van activiteiten voor de biodiversiteit te vermijden of tot een minimum te beperken. Die worden in Nederland ook vaak opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming, maar: 'Daarbij is er weinig ruimte en aandacht voor een toets voor het mogelijke verlies aan waarden voor het ecosysteem en de biodiversiteit als geheel. Dit is wel het oogmerk van deze Verdragsbepaling en voor een kwetsbaar ecosysteem als de Waddenzee van groot belang.' (p. 54). In het Biodiversiteitsverdrag wordt niet specifiek geëist dat er op bijzondere wijze rekening wordt gehouden met cumulatieve effecten op de biodiversiteit, stelt de Waddenacademie. Echter, gezien de doelstellingen en de inhoud van het Verdrag is de

Samen voor een mooi en duurzaam Groningen.

Bij de Natuur en Milieufederatie Groningen is een vijftigtal natuur-, milieu- en landschapsorganisaties aangesloten.

conclusie van de Waddenacademie: 'Een cumulatieve beoordeling moet dan ook onderdeel zijn van de in art. 14 voorgeschreven nationale 'passende procedures'.' (p. 55).

Ten tweede wijzen we op het Europees Landschapsverdrag. In de tekst hierover wordt bijvoorbeeld opgemerkt dat 'dit verdrag in Nederlandse beleidsdiscussies en ook in rechtswetenschappelijk onderzoek tot nu toe relatief weinig aandacht krijgt.' (p. 179). 'Wel,' merkt het rapport op, 'kent zowel Barro als Bkl in specifieke zin een waddentoets.' (p. 183).

Volgens het MER komt uit deze waddentoets dat er weliswaar effecten zijn op het landschap, maar dat deze niet significant zijn. In de effectbeoordeling wordt herhaaldelijk gerefereerd aan het feit dat, met de bebouwing van de Eemshaven in de buurt, de invloed van deze extra landschappelijke verstoring relatief beperkt is. Echter, op deze manier kan natuurlijk gemakkelijk de hele Waddenkust stukje bij beetje volgebouwd worden. Wij vragen u dan ook:

- Beoordeel ook de cumulatieve effecten op het landschap, mede gezien de verplichtingen uit het Europees Landschapsverdrag en het Biodiversiteitsverdrag.
- Maak duidelijk hoe u ervoor zorgt dat niet de hele waddenkust stukje bij beetje volgebouwd wordt, terwijl de beoordeling van elk individueel project steevast is dat er geen significant effect is op landschappelijke waarden als rust, stilte, weidsheid en duisternis.

Wij verwachten een blijvende constructieve houding en verzoeken u de genoemde punten mee te nemen in de planologische procedure en de besluitvorming over de Oostpolder.

Met vriendelijke groet,

Jan-Willem Lobeek,

Directeur-bestuurder Natuur en Milieufederatie Groningen

Mede namens Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten en de Waddenvereniging.